

Pan herec a divadelní principál
Vladimír Kříž

Pan Vladimír Kříž

herec / loutkoherec / principál – režisér/ skvělý člověk

Jsou lidé, kteří jsou hodně bohatí. Protože žijí bohatý život. A takový měl pan Vladimír Kříž. Charismatický mužský s krásnými očima. Kumpán mnoha přátelských seskupení, který nezkazil žádnou legraci. Naopak ji vymýšlel a byl iniciátorem mnoha dobrých nápadů, z nichž některé přežijí další generace. Stál u vzniku Rumunské republiky v Čechách (figuroval v ní rum a nikoli Rumuni), u zrodu zpívání koled v Alšově galerii, stal se jedním z hlavních iniciátorů znovuoživení divadla v našem městě a navždy už tedy bude mít prsty v každé divadelní hře, komedii nebo muzikálu, který proslaví Hlubokou.

Byl dobrý manžel, táta, dědeček pěti vnuků a pradědeček čtyř pravnoučatek, kamarád, úžasný vyprávěč vtipů, dobrý pamětník starých časů. Skromný, ač jeho přínos kulturnímu životu a kultivaci lidského ducha byl značný. A to nejen u nás na Hluboké.

Teprve v dnešních souvislostech jsem si uvědomila, že jsem ho potkávala už od svých 3 let. Od chvíle, kdy jsem se školkou a s mámou začala chodit do Malého divadla, byl tam, v postavách loutek nebo činoherních postav. Zažil krásnou éru Malého divadla v Českých Budějovicích, kdy v období 1959 – 1965 soubor pracoval bez vlastní divadelní budovy, ale pak získal krásné prostory v bývalém kině Oko v Jeronýmově ulici a vybudoval si skvělou pověst.

Vůdčími osobnostmi »nového« Malého divadla byli v 60. letech režiséři Josef Krofta, Ladislav Dvořák, Ivan Pilný, Antonín Bašta a výtvarník Lubor Friedrich, svým dílem přispěl jako režisér i autor Boris Jachnin. Svou činností tehdy poprvé divadlo rozšířilo za hranice Čech (v letech 1967– 1968 působí na pařížském předměstí Colombes, kde se hrálo celkem 42 představení). Profil divadla v 70. letech tvořily inscenace Jiřího Středý, Milana Tomáška i Jana Kačera (Zlatovláska v dramatině Josefa Kainara). Samá dobrá jména a kvalitní umění, a to nejen pro děti, ale i dospělé – a nejen v Praze se tehdy dařilo kombinaci divadla a filmu a černého divadla.

A u toho Vladimír Kříž byl. Zahrál si od začátku krásných let šedesátých až do roku 1973 v mnoha inscenacích (Mauglí, Mořský car, Mastičkář – hrálo se v prostorách AJG, Křesadlo, Giňol v Paříži, Punťa a Kiki, Pták Ohnivák a liška Ryška, Tři zlaté vlasy děda Vševeda, Jak se dělá cirkus, Museum, O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku, Neviditelný, Podivuhodná dobrodružství Edudanta a Francimora, Pohádky Karla Čapka, Kdo byl Šimšon? Dagmar čili Markéta, Guliver v Maňáskově, Rukavička, Pozor, zde straší!, O zatoulaném kotěti, Jedničky má papoušek, Kouzelná galoše, Kádrobaret, Medvídek Pú, Ztratil se nám Punťa, Šlamastyka s měsícem, Hra o Aucassinovi a Nicolettě, Sluha a tři mušketýři, Jdi tam – nevím kam, přines to – nevím co, Setkání s Dionýsem... a to není výčet zdaleka kompletní). Nepamatujete náhodou? Byla to krásná léta, i když s sebou nesla i jinou, trpčí příchuť ne zcela svobodné doby.

■ ■ A poslední éra minulých 20 let postavila pana Kříže do role principála nově se rodícího divadla na Hluboké.

Na skupinové fotografii nad ležícím panem Vlákem je pan Kříž uprostřed, a právě tuhle fotku kdysi ukazoval i Eliška Adamová: *Vidíš, herečko, já jsem taky hrál!*

V porevolučních dobách se už ale ujal hlavně role režiséra.

On nám byl schopný pevně vynadat a poslat nás do... háje, a říct, jděte domů, dneska s vámi žádné zkoušení nebude! *říká pan Jirátko*. Od začátku jsme ho vnímali jako principála divadla. Na začátku renesance hlubockého

divadla se tehdy sešli na tenisové schůzi Zdeněk Piklů, Aleš Chrtů a s dali hlavy dohromady s Láďou Křížem a domlouvalo se divadlo, vzpomíná *Eliška Adamová*. Možná už o tom mluvili předtím, ale právě tam se o tom začalo už doopravdy. Každopádně mě tehdy oslovili asi mezi prvními budoucími herci s nabídkou role... Dadlu Remtovou taky a hrály se *Dvě Maryčky*. A pan Kříž to všechno dával dohromady a odehrála se první představení v Sokolovně. *Maryčky, Nebožtík z Olšan, Kdosi brousí nad Paďousy ... Lucerna, Naši furianti* se už hráli na nové scéně Panoramy.

Hrála se představení, kam se vešlo hodně herců, mnohdy hrála i opravdová voňavá bramboračka anebo koláče. Vládla tam dobře vymyšlené scény, *říká pan Jirátko*, například jedna hra začínala tím, že já hrál na jevišti faráře, v kostele, a ostatní herci seděli mezi lidmi v hledišti a při začátku »mše« se začali trousit na jeviště. Ostatní diváci znejistěli, a nevěděli jestli se nemají náhodou zvednout a jít taky. Navíc jsme chodili i s pytlíkem na vybírání peněz, kostelník dělal Pet'a Dvořák, a mě druhý den moje kolegyně z práce, která byla na představení, vynadala, že nedošel až k nim, že mu nemohla dát připravenou pětikorunu.

Láďa měl dobrou hereckou paměť, takže byl nepřehledná studnice vtipů, jednak měl zajímavé nápady. Do inscenace *Kdosi brousí nad Paďousy* vymyslel šikmu – nakloněnou plochu. V těch začátcích dával všechno dohromady on, přinesl hru, my mu ji rozmlouvali, přinesl jinou... režiroval, maximálně si stříhnu miniroličku, hrát už nechtěl.

Elišku jednou rozplakal... To když jsem hrála smrtku a moc mi to nešlo, šermovala jsem s kosou a ještě k tomu zpívat – to se mi asi dohromady nedařilo, mě zpívání moc nejde. On nešel nikdy pro slovíčko daleko, ale nikdy jsme mu neuvěřili, že by byl přísnější, ani hlas na nás nezvyšoval.

Nakonec začal vždycky doopravdy režirovat až na generálce, *přiznává Jirka Prokeš*, když už šlo úplně do tuhého. To přišel v takové bojové náladě, že už to dá konečně do fáznů. Ona ta první doba divadelní byla taky trochu jiná. Vždycky jsme si došli s velkým džbánem pro pivo a spíš jsme si hráli pro sebe a pro radost, jako kamarádi, bylo tam víc lidí, bylo veselo. Opravdu to spíš bylo to klasické ochotnické divadlo, tak jak se dřív hrávalo na malých městech. Dnes už je doba trochu jiná, trochu nás to posunulo, maličko jsme se zprofesionalizovali, má to trochu vývoj. Přece jen sem začali jezdit lidi i z Budějovic, tak jsme se začali víc snažit, člověk tomu chce dát víc odpovědnosti než by dával »jen« do hraní pro příbuzné nebo kamarády. A taky jsme ze začátku odehráli jen pár představení, v Sokolovně jsme si zahráli třikrát za sebou a dost. Když se někdo spletl, všichni na to čekali, aby se mohli zasmát. Diváků se tam sice vešlo hodně, ale zase viděly jen první tři řady, hlediště tvořily židle postavené na parketách. Vašek Irovský tenkrát udělal jakýsi mixážní pult, aby bylo slyšet – dnes už jsme hýčkáni technikou v Panoramě.

Já si vždycky vzpomenu, *říká Hanka Hanušová*, že kdykoli nás potkal, nás ženské od divadla, nebo možná i jiné, tak nám políbil ruku! A v tom asi musí být trochu divadelnické nadsázky, protože běžný zvyk to není, a obvykle si to muži nedovolí. A bylo mi to milé.

Láďa byl prostě formát, mužskej, se kterým jsme užili spoustu legrace, chodili jsme na brigády sázet stromky, společně Silvestry, měl dar výřečnosti – prostě společenský člověk, se kterým bylo krásné se potkávat

Poslední léta se s elegancí vzdal divadelní režie a předal ji Petru Píšovi, nicméně do divadla chodil a podporoval vás?

Chodil pravidelně a často, ke konci zkoušek, když už jsme to víc uměli, nám radil: ten mluví potichu, ten zas tohle, zajímal se o nás nadále... Dal divadlu na Hluboké impuls, vtáhl nás na jeviště, zkrátka nás dostal. Stojí nás to hrozně času, od vybrání hry, zkoušek, učení textů, představení – přizpůsobujeme tomu celý svůj osobní život – přece si nedovolíme odjet v neděli na lyže nebo dál na výlet, když večer hrajeme, protože co kdyby se něco stalo...

Jméno Vladimíra Kříže už věčně zůstane jménem hlubockého divadla, kam si chodí zahrát ti, kdo jednou přičichli k divadelní roli a už je ta chuť stát před aplaudujícím hledištěm plným rozesmátých obličejů nepustí. Principál bude dozajista přítomen každé zkoušce, každému představení, i v každé šatně... i v té dámské...

To není žádná novinka, *usmívá se Eliška Adamová*. V Sokolovně byla jen jedna šatna, kde jsme byli všichni pohromadě... My jsme na sebe zvykli.

A Petr Píša připomene i zvláštní chvíli, že po obřadu a rozloučení s panem Křížem se s ním dala do řeči paní, která naše divadlo znala a ptala se, co se připravuje na další divadelní sezonu. A nesměle vyslovila přání, že by si tak ... moc ... ráda... někdy s námi zahrála a jestli by se nemohla přijít podívat, až začnou zkoušky.

Principál hlubockého divadla tedy dokáže ovlivňovat věci, na kterých mu záleží, i z jiných světů. Budeme na něj vzpomínat rádi a v dobrém.

Povídali jsme si s Hankou Hanušovou, Eliškou Adamovou, Jirkou Prokešem, Josefem Jirátkem a Petrem Píšou.

